

LEVÉLSZEKRÉNY.

TUDÓSÍTÁSOK.

(30.) *Fürjek novemberben, Felső-Zemplénben.* November hó 12-ikén egy uradalmi erdőőr, a ki az Ondava folyó mellett lévő faiskolában nyúlra vadászott, jelentette, hogy ez alkalommal 4 darab fürjet hajtott fel vizlájára. Én másnap délután kimentem a nevezett helyre, hogy a jelentésről meggyőződést szerezsek; vizslám alig tett 50 lépést, már jelzett és később megállott, és felverte a négy fürjet, a melyek közül 2 darabot le is lőttem. A fürjek rendkívül kövérek voltak, úgy annyira, hogy az egyik, a mint a fagyos földre leesett, felrepedt. Az időjárás derült

és a hőmérséklet éjjel — 9° és — 10° C. volt. Másnap 14-ikén újra kimentem a faiskolába, de sem ott, sem környékén nem találtam meg a még megmaradt 2 darab fürjet. Érdekes lenne tudni, vajjon az ily késő vándorok eljutnak-e telelő-helyökre, valamint azt is, mi lehet az oka, hogy ily sokáig itt maradtak. Talán a túlságos hizottság akadályozta őket a vonulásban? Én már 14 éven át vadászom e vidéken vizslával, de október 16-ikán túl még fürjét egy évben sem találtam.

SZÜTS BÉLA.

FELELETEK.

(18.) Valóban feltűnő sajátága, a zúgó és éjjeli pilléknek, melyek igazi eleme az esti homály s a sötét éj, hogy a láng fényétől csábíttatják magukat, elannyira, hogy még éltök koczakázatásával is felkeresik; de nemcsak a lángnak, hanem sötétben még a fehér falnak is nekiröpülnek, épen úgy mint bizonyos bogárfajok.

Határozottan állítható, hogy a Noctuákat nem a nemi inger készíti, hogy a világságnak menjenek, sőt, minthogy nemcsak hímek, hanem nőstények is keresik a fényt, holott a nőstény mindenkor bevárja a hímét, ez az ok kizártnak, legalább is kivételesnek tekinthető. Marad a táplálék keresése. Ebben mind a Noctua, mind a zúgó pille (Sphinx) elég éles szaglásán kívül főleg a szemére van utalva. A fejlettebb rovaroknak összetett, rezézett szemeiken kívül a homlokukon még egyszerű fiók-szemeik is vannak, melyek a közeli látásra szolgálnak, amazok pedig inkább a távolba látásnak eszközei. A lepkének csak összetett szemei vannak, de a melyekkel a látás általában tökéletlen, s a tárgynak leginkább csak körvonalait és színét veszik észre. Ez a magyarázata a lepkék ú. n. »színekedvelésének«, vagyis annak, hogy pl. a nőstény vagy eledelkereső nappali Pieridák (fehér pillék) még a czégtáblák fehér betűi-

nek, a kardospillék pedig a szinte fehérre fakult faleveleknek is nekiröpülnek, de csakhamar észreveszik, hogy se nőstényt, se virágot nem találtak. Általában észlelték, hogy a lepkék többnyire a fehér színt kedvelik, vagyis a (kivált éjjel) legfeltűnőbb, és legtávolabbra látható fehér virágok után indulnak első sorban. Ugyancsak a fogyatékos látótehetség okozza, hogy a zúgó pillék este, megvilágított falra festett virágoknak nekiröpülnek, és csak bizonyos idő múlva látják át tévedésüket.

Ha tehát este a zúgó pille, éjjel a Noctua vagy a Bombyx (szövő pille) világosságot pillant meg, egyenesen arra tart, míg annyira meg nem közelítette, hogy bekövetkezik ugyanaz a káprázat, mely a Napba pillantó emberi szemet is elfogja, azaz pillanatnyi vagy perczekig tartó elvakulás vagy bódultság, mely — ha a pille idejekorán nem menekül a világosság büvköréből — csaknem időleges teljes vaksággá folkozódhatik, úgy hogy az állat a világosság mellett levő falra vagy más tárgyra ül, megvárva, hogy a vakságát okozó világosság megszűntével tova repülhessen; vagy pedig, elkápráztatva addig kerülgeti a világosságot, míg meg nem ég, vagy féleszméletlenül alá nem esik.

S a fehér szín oka annak is, hogy mért röpi a megvilágított fehér fal vagy a fehér fényű elektromos lámpa felé több *Noctua*, mint színes fal, vagy a sárga fényű mécses avagy petróleumlámpa felé. Hogy pedig »olyan tömegesen« repülnek a világosságnak, onnan van, mert számuk igen nagy, a molyokat hozzávéve, legalább százszor annyi, mint a nappali lepkéké.

Hipotézis ez is, mint sok más. Azon fordul meg minden, hogy a hipotézisek közül melyik a valószínűbb, mert e tárgyról pozitívat nem mondhat senki.

ABAFI LAJOS.

(27.) Az almafák gyümölcsét tisztító almamoly lárvái ellen arzénos permetezés-sel tényleg igen eredményesen védekezhetünk. E czélből a »schweinfurteri zöld« elnevezésen ismert és arzénessavas rezet tartalmazó élénkzöld színű s mérgező hatású szerből mintegy 50 grammot pár marék liszttel vagy kevés mésztejjel elkeverve, ócska szítán áttörünk 100 liternyi vízbe és e keverékkel — mindannyiszor jól felkavarva a leülepedő szert — peronospora-permetező segítségével ismételten megpermetezzük a gyümölcsfát. A első permetezés nem sokkal a termékenyítés után történjék, de ismétlendő 2—3 hetenként mindaddig, míg a moly újabb generációjától tarthatunk. A permetezés de- rült időjáráskor történjék, mert az eső a liszttel vagy mésszel odatapasztott szert könnyen lemossa. Az eljárás arra a körülményre van alapítva, az az alma-moly petéiből kibuvó piczike hernyócska, mielőtt utat rágná magának az alma belsejébe, ideoda mászkálása közben több helyen belekóstol a gyümölcsbe s így a gyümölcsre tapadó méregbe is, a mi azután elpusztítja.

Ez eljárást nálunk sok helyen, így a Gellérthegyen a m. kir. kertészeti tanintézetben is többszörösen kipróbálták s a mutatózó jó eredmény alapján állandósították is.

A védekezés különösen könnyen történhetik az ú. n. törpe fákon, ellenben magas törzsűeken kissé bajosabban végezhető. Magának a fának a méreg nincs ártalmára, a gyümölcsön se marad belőle semmi a megérésig.

E védekezés sikerét nagyban támogatjuk azzal, ha a lehulló férges gyümölcsöt időnként összeszedjük és a bennök levő lárvákkal együtt megsemmisítjük.

Gy. I.

(35.) A meszes talajba ültetett szőlőn mutatózó chlorózis ellen ajánlott s »fekete

lé« néven előírt szer feltalálója *Roessler*, készítője pedig *Gallas et Co.* (Marseille, Rue Reinard 70). A szer a titkos szerek közé tartozik, melynek összetétele, tudunkkal, eddig a nyilvánosság elé nem került. Ott helyben 100 liter ára 50 frank. Permetezésre 70%-os oldatát alkalmazzák.

Gy. I.

(36.) A méz mintegy 75 százaléknyi cukrot (dextrose-t és levulose-t) tartalmaz s ez okból mintegy túltelített cukor-oldatnak tekinthető. Állás közben előbb vagy utóbb be is következik a cukornak kristályosodása, s minthogy a kristályos cukor a jelenlevő víz tetemes részét mint kristályvizet megköti, az egész tömeg kristályosan megmered. Ha azonban az edényt meleg vízbe állítjuk, a cukor ismét teljesen feloldódik s a méz a friss mézhez hasonló folyékonytságot vesz fel, de bizonyos idő elteltével megint sűrűsödni kezd s végül ismét kristályos tömeggé válik.

Gy. I.

(37.) Való igaz, hogy *Krauss Alfréd* kínai magvakat tartalmazó gyűjteményt ajánlódokozott az államnak. E gyűjtemény jelenleg Budapesten az állatorvosi akadémiában van. A viszontagságos vándorlás, mivel eddig több helyütt megfordult már, nem vált javára, egy része elpusztult és a gyűjtemény jelenleg csonkán van meg.

BERNÁTSKY JENŐ.

(41.) A *Winter Adolf*-féle »legújabb galvano-elektromos láncoknak« rheuma-gyógyító hatása nagyon reklám izű, lévén a rheuma, csúz, köszvény stb. azokból a bajokból való, melyeket biztosan gyógyítani nem tudnak, s épen ez okból nagyon sok ember feljogosítottnak érzi magát arra, hogy csodaszerével szenvedő s ezért könnyen hívó embertársainak nem annyira baját, mint inkább erszényét alaposan kikurálja.

L.

(42.) A hely fekvésénél és a víz igen kevés sós voltánál fogva a tavacszkában a ponty tenyésztése nincs kizárva, már azért sem, mert a ponty kemény életű, könnyen alkalmazkodó halfaj; a tónak azonban nem szabad mélynek lennie, hogy vize átmelegedjék és nem szabad, hogy feneke köves legyen. A többől minden egyéb halat ki kell zárni. Többet láttatlanban nem mondhatni.

H. O.

(54.) A növények zöld színöket a *chlorophyll*nek köszönik, a mely tudvalevőleg vasat foglal magában. A vasgálicz elősegíti a *chlorophyll* fejlődését, s a vasgálicczal trágyázott szőlő vagy más növény levelei élénk zöld

szint öltének; a vasgáliczot tehát a chloro-fill fejlesztése végett használják műtrágyának.

Használatának módja az, hogy a chloro-fillban szűkölködő, tehát chlorózisban szenvedő fák vagy bokrok körül, mintegy 80—100 centiméternyire a törzs tövétől, 20—30 cm. mély árkot ásnak, száraz időben az árkot jól meglocsolják, a fák vagy bokrok nagyságához képest 2—3, sőt 6—8 kg. vasgáliczot szórnak beleje és száraz időben naponként megöntözik. A használat másik módja, hogy a növényeket vasgáliczoldattal perme-tezik, nem egészen megfelelő.

Különben az egész ügy elég fontos arra, hogy alkalom adtán bővebben is szóljunk róla a Közlönyben. SCHUCH JÓZSEF.

(69.) A szívárványszínű gyűrűk, melyet a Napot körülvelték, a fénysugarak *elhajlásából* keletkeznek, midőn parányi ködhólyagocskák között elhaladnak. A jelenséget *napudvarnak* híjják (holdudvar). Hasonló jelenséget látunk, ha párákkal bevont üvegtáblán át valamely fényforrást nézünk. Ettől lényegesen különbözik a nagyobb átmérőjű (22⁰—46⁰) *napgyűrű* (holdgyűrű), mely *fénytörés* és visszaverődés következménye, midőn a fénysugarak jégkristályokból álló felhőkön haladnak át.

A jelenség közvetlenül nincs kapcsolatban az akkori alacsony barométer-állással (május 28-ikán 745 és 750 mm. között), közvetve azonban lehet vele némi vonatkozásban, mert Magyarországon másodlagos barométeres depresszió fejlődött, mellyel túlságosan sok eső járt, minek következtében a levegő párában igen gazdag és ködös lett.

R. Zs.

(96.) A termométerek készítésében, hál' Istennek, a divat még nem kapott annyira lábra, hogy folyton »újabb« és »bevált« eszközökről szólhatnánk; még inkább áll ez a maximum-minimum termométerekről. Ha tehát tagtárs urat az ügy nagyon érdekli, legyen szives részletesebben megjelölni, hogy mi-féle maximum-minimum termométerről óhajt útbaigazítást. Esetleg a Calderoni és Tarsa cég (Budapest, IV., Kishíd-utca 8. sz.) szintén szolgálhat részletesebb felvilágosítással. L.

(100.) A tojás sárgája a tojás összes súlyának mintegy 30⁰/o-át teszi. 100 súlyrész tojás sárgájában van 51·8 s. r. víz, 15·8 r. vitellin (oldott fehérje, mely 70—80 fokra melegítve, megalszik), 1·5⁰/o nuclein, 0·4 cholesterin, 7·2 lecithin, 1·2 glicerin-foszfor-sav (a lecithin bomlási terméke), 0·3 ce-

rebrin, 0·5 színyanyag, 1·0 különféle sók és 20·3 súlyrész olaj, mely utóbbi az egész tojás súlyának 6·09 százalékát teszi. Ezt az olajat kikapathatjuk úgy, hogy a tojás sárgáját keményre főzzük és kiszajtoljuk vagy pedig étherrel kivonjuk s az étheres oldatból az éthert meleg víz segítségével leparoljuk.

Gy. I.

(102.) A gyűjteménybe szánt tojásban semmi esetre sem szabad sem embriónak, sem más tartalomnak benmaradni, mert vagy egészen, vagy részben a színét megváltoztatja, mocskossá teszi; hiszen bomlásnak indul s a rothadás termékei bejutnak a likacsos héjba. Hogy ez mennyi idő alatt következik be, az sok körülménytől függ, nevezetesen a tojás belső állapotától, a héj vastagságától, a hőmérséklettől; kisebb tojás hamarabb veszti el színét, mint a nagyobb.

A Dichoceros a Bucerotidák családjába tartozik, a Dichoceros bicornis = Bucerus bicornis L.

P. J.

(113.) Több éven át tett megfigyeléseim szerint az ákácza pajzstetűje csakis a vénebb fákat szereti. Néhány éve egy 27 holdas futóhomokon létesített ákáczerdőkben nagy mértékben pusztított, de a közvetlen mellette levő ákácza-iskolában, úgy az erdőből kivezető utakra ültetett fiatal sorfákon, valamint a majorbéli fákon, a hova a rőzsét hordottuk, nem találtam tetűt. Az említett ákáczerdőt tél folyamán teljesen megnyesettem, a mennyire csak fel tudtam menni, s hogy semmi ág ne maradjon rajta, leg-tetejét is levágtattam. A rőzsét tüzelőül a majorba hordattam, a pagonyt — mely le-gelőül is szolgál — összegereblyélttem s így a megtisztogatott fákról semmi hulladék a helyszínen nem maradt. A fák szépen kihajtottak s mai napig nem vettem észre rajtkot tetűt. A fiatal fákat és sarjhajtásokat czélszerű volna tőből kivágnatni s elégetni vagy tisztán elhordatni; annál bujábban fognak hajtani.

A »Köztelek« ez idei valamelyik számában kimerítő czikk jelent meg a pajzstetű életéről s pusztításáról. M. O.

(120.) A jelenségnek csak hozzávetőleges magyarázata adható, nevezetesen két magyarázat lehetséges. Az egyik szerint megtörténhetett, hogy a pergament körtefa virágait, ez évben talán a virágzásnak saját-ságosan alakuló körülményeinél fogva, a vad körtefa virágának porzóiból oda kerülő virág-porszemcsék porozták be, illetőleg termé-nyítették meg, minek következtében gyü-

mölcse a vadkörte gyümölcséhez vált hasonlónak. Sokan vannak ugyanis, kik a virágpornak ily nagy mértékű jelentőséget tulajdonítanak. E magyarázatnak a jelen esetben kevés a valószínűsége, már csak azért is, hogy különös véletlennek kellett közre járni, hogy valamennyi virág a vad körte virágorával porozódott volna be.

Sokkal valószínűbb, hogy az atavizmus jelenségével van dolgunk, a mely jelenség abban áll, hogy az eddig pergament körtét termő fa valamely ismeretlen körülmény következtében egyik vagy másik ösére — melyekből kereszteződés vagy a kiválasztódás folyamata útján fejlődött — ütött vissza s az ő alakját ölté fel.

Érdekes lenne megfigyelni, vajjon a jövő évben minő lesz a fa gyümölcse.

M.-D. S.

(121.) A beküldött hagyma az őszi kikirics (*Colchicum autumnale* L.) hagymája, mely ősszel virít levél nélkül, tavasszal s nyár elején pedig megjelennek széles levelei és a termése. Minden részében mérges növény, azért a marha nem eszi.

M.-D. S.

(122.) Tény, hogy a *Röntgen-sugarak* hatásának bizonyos ideig kitett hajas, szőrös testrészeken a haj, a szőr kihull.

Dr. Sehwald 1896 őszén közölte egy 13½ éves fiú esetét, a kinek mellét 45 percig érték a Röntgen-sugarak és a fiú melletlen erős bőrgyuladást kapott. A bécsi orvos-egyesületben pedig 1897 elején Dr. Freund mutatott be egy 9 éves gyermeket, a kinek egész hátát annakelőtte dús szőr borította, a melyet az x-sugarak kiterjedt bőrgyuladás kíséretében tökéletesen elpusztítottak. További kísérletek ezután kiderítették, hogy a testrészeknek a katód-sugarak útján való szőrtelenítése bőrgyuladás létrejötte nélkül is végrehajtható, ha t. i. az elég intenzív sugarak kevesebb ideig, többszöri megszakítással alkalmaztatnak a bőrnek csupán vérbőségét, kipirosodását okozzák, de nem gyuladást is. Azt tapasztalták ugyanis, hogy minél hosszabb ideig és minél gyorsabb egymásutánban (dél előtt-délután több órán keresztül) s minél kisebb távolságból bocsátották a testre a sugarakat, annál gyorsabban és hevesebben fejlődött a bőrgyuladás. A szőrök kihullásának előidézése az x-sugarakkal most tehát úgy történik, hogy a szőrtelenítendő testrészt több napon keresztül egy-két óráig megvilágítják a Röntgen-sugarakkal. Ezeknek hatására vérkeringési zavar áll be a bőr-

ben, a mely úgy látszik, a hajhagyma táplálkozását csökkentvén, az ő elgyengülését, elfajulását vonja maga után, minek következtében a hajszál róla leválik s kihull. A hajhagyma életműködését a Röntgen-sugarak ilyen módon teljesen tönkre tehetik, úgy, hogy a szőr új képződése megakadályozható. Az eljárás, ha óvatosan történik, hogy a bőr gyuladása be ne következék, teljesen fájdalomtalan és már is nagy elterjedésnek örvend.

DR. AUJESZKY ALADÁR.

(123.) A férfiaknak is vannak tejmirigyek, de nem érik el a kifejlődés ama fokát, mint a nők tejmirigyei. Kivételesen azonban előadódik, hogy a férfi tejmirigye erősen fejlődik, sőt az is, hogy — a mi néha nőknél is észlelhető — számszerű tejmirigyek fejlődnek, úgy a mellben, mint a test egyéb részein is, mint a háton, vállon, hónaljban vagy a czombon. Már Galenus (a Kr. u. II. században) említi az úgynevezett »*gynaekomastá*«-kat, olyan férfiakat, a kinek a nőkéhez hasonló, erősen kifejlődött emlőjük van s a későbbi orvosírók is számos esetét jegyezték fel a gynaekomastiának. Laurent lefotografált egy férfit, a kinek 30 cm. átmérőjű emlői voltak, Morgan pedig a hong-kongi »Royal Naval Hospital«-ban látott egy 21 éves hajóst, a kinek csak jobb emlője nőtt igen nagyra, a bal pedig rendes nagyságú maradt; a jobb emlő növekedése az illetőnek 16 éves korában kezdődött. Schuchardt efféle kiselések alapján a gynaekomastiának 272 esetét gyűjtötte egybe. Szavahihető szerzők bizonyítják, hogy a gynaekomasták mirigyei tejet is választhatnak el. Hunter írja pl., hogy egy 50 éves ember megosztotta feleségével a szoptatás örömeit. Fel van jegyezve továbbá egy hajós esete, a ki, elvesztvén feleségét, gyakran kebléhez szorítá csecsemő gyermekét s bámulatára 3–4 nap múlva képes volt azt saját tejjel táplálni. A Humbolt egy délamerikai 32 éves parasztot említ, a ki felesége súlyos betegsége alatt 5 hónapon keresztül maga szoptatta gyermekét.

DR. AUJESZKY ALADÁR.

(123.) A férfiaknak nemcsak csecsbimbójok, hanem tejmirigyök is van, sőt ezen férfi-tejmirigyek nem is csökevényesek, hanem teljesen ki nem fejlődött, működésben nem lévő s rendszerint fejletlenségöknél fogva működésre nem is képes normális mirigyek. Érdekes jelenségnek mondhatók azon esetek, midőn him házi emlős állatok tőgyében, vagy férfiak emlőiben tej képződik.

Aristoteles említ egy bakkecskét Lemuosz szigetéről, a melynek tejéből sajtot készítettek. Geoffroy St. Hilaire 1845-ben a párizsi tudományos akadémiának tett jelentést egy (naponként 2 decziliter egész 2 liter) tejet adó bakkecskéről; e bakkecske egy gidát, a mely anyját elvesztette, maga táplált tejjel és föl is nevelte.

Tejet elválasztó férfit láttak a régiek közül Gemma, Vesalius, Donatus, Fabricius ab Aquapendente és mások. A Humboldt (Reise in den Aequinoctialgegenden. Stuttgart 1859. I. 310—312. l.) részletesen ír le egy esetet, a melyben egy Francisco Lozano nevű 32 éves földműves Arenasból (Új-Andaluzia, Dél-Amerika), a kinek a neje megbetegedett, újszülött fiacskáját magához vette az ágyába és mellére szorította; a gyermek szopván a csecsbimbón, az emlő tejjel telt meg, a mely zsíros és igen édes volt. Ő azután gyermekét 5 hónapig szoptatta, 2—3 szor naponként. A gyermek atyja tején kívül ezen egész idő alatt mást nem kapott. Humboldt úti-társával, Bonpland-dal 13 évvel később látta még az apát fiával Bonpland a férfiemlőt ránczosnak találta, mint oly nőket, kik már szoptattak; a bal emlő nagyobb volt s Lozano tényleg felemlítette, hogy bal emlője mindig több tejet adott, mint a jobb. Magát a szoptatás tényét akkor még élő számos szemtanú erősítette meg Humboldt emlött.

Alexander Benedictus XV. századbéli veronai anatomus egy syriai férfiről tesz említést, ki neje halála után maga szoptatta gyermekét. Hasonló eseteket említenek még Cardanus, Santorellus, Fera és Robert yorki püspök.

Schmelzer Heilbronban egy 22 éves férfit látott, ki naponként 2 unczia valóságos tejet ürített emlőiből. Schenck egy férfit ismert, ki ifjúkorától 50 éves koráig, Walaeus egyet, ki 40 éves koráig választott el hatalmasan kifejlődött emlőiből tejet. Abensina oly férfit látott, ki annyi tejet választott el, hogy sajtot készített belőle. Ornstein 1846-ban Görögországban egy hatalmas termetű férfival ismerkedett meg, ki beteg nejét helyettesítette gyermekök szoptatásában.

Pétervári anatomusok említik, hogy az alsóbb orosz néposztályokban gyakoribb a tejet elválasztó férfi, mint más, délibb vidékű népfajoknál.

A férfiak elválasztotta »apatej« miben sem különbözik az anyatejtől.

DR. TEMESVÁRY REZSŐ.

(123.) A tej-mirigyek fejlődése már 3 hónapos embriónkon kezdődik s az érett korig mindkét nemem egyenlően halad; ez időtől fogva a nőnemű egyének tejmirigye jobban fejlődik tovább, a hímneműeké pedig elcsenevészik. A kifejlett férfi tejmirigye körülbelül olyan mint az újszülötté; szélessége 11—16 mm., vastagsága 5 mm., kivetendő csövei igen szűkek és rövidek, néha egészen elcsenevésznek, úgy hogy csak kötőszövetrostok jelzik a csövek irányát. Mindazonáltal vannak esetek, hogy a férfi tejmirigyei is képesek valódi tejet elválasztani. Újszülötteken rendszeren, érettségbe lépő ifjakon ritkán, lehet csekély tejelválasztást észlelni. Kosok, a melyek tejet választanak el, nem is olyan ritkák.

KOHAUT REZSŐ.

(125.) A rovarok és más természeti tárgyak penészesedése ellen a következőképp eljárásal lehet sikeresen megküzdni: A gyűjteménybe karbolsav és abszolút alkohol oldatával átitatott gyapot-gömböcskéket erősítünk, melyeket időről időre újjal cserélünk fel vagy ez anyagokat kis edénykékben helyezük a fiókokba; a gyűjteményt magába foglaló szekrény aljába jó közönséges oltatlan meszet tenni, mely a nedvességet magába szíva, megfosztja a penészgombákat a kedvező életkörülményektől. Természetesen a meszet időnként szintén meg kell újitanunk, a szobát pedig ki kell szellőztetnünk.

A már penészes rovarokat úgy mentjük meg a végpusztulástól, hogy a szőrös, pikkelyes vagy porszerű rajzokkal ékeskedő példányokat száraz ecsettel lekeféljük, a többieket pedig karbolsavba, benzínbe, vagy sublimát-oldatba mártott ecsettel kefélgetjük, illetőleg lemossuk, vagy egyszerűen borszeszbe vetjük egy-két napra. Legajánlatosabb azonban az ilyen rovarokat üvegharang alatt elpárolgatott szénalufidgőzőknek tenni ki, mely célból turfalpra tűzve, tesszük a harang alá a rovarokat.

GORKA SÁNDOR.

METEOROLÓGIAI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1897. NOVEMBER HÓNAPBAN.

A.

Nap	Légnyomás milliméterben				Hőmérséklet C. fokban						Páranyomás milliméterben				Nedvesség százalékban			
	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	maxi-muma	mini-muma	7h reg.	2h d. u.	9h este	közép	7h reg.	2h d. u.	9h este	közép
1	758.4	757.8	758.7	758.3	0.4	2.3	2.7	1.8	2.7	-0.6	4.7	5.2	5.0	5.0	100	96	89	95
2	59.4	58.6	58.7	58.9	2.0	2.7	1.4	2.0	2.7	1.4	4.9	4.9	4.5	4.8	93	87	89	90
3	58.5	58.6	59.8	59.0	0.4	1.5	1.3	1.1	1.5	0.1	4.3	4.5	4.3	4.4	90	89	85	88
4	61.5	61.7	62.7	62.0	0.6	0.9	0.8	0.8	1.3	0.3	4.2	4.3	4.1	4.2	89	87	83	86
5	63.0	62.0	62.1	62.4	0.0	1.9	1.8	1.2	1.9	-0.3	3.9	4.4	4.5	4.3	85	84	85	85
6	60.6	59.0	58.8	59.5	1.7	6.3	-1.3	2.2	6.3	-1.3	4.4	4.3	3.8	4.2	85	60	90	78
7	58.7	58.5	59.2	58.8	-1.6	2.3	1.7	0.8	2.3	-3.5	3.9	4.2	4.0	4.0	96	77	77	83
8	59.6	59.8	59.9	59.8	1.0	1.2	1.1	1.1	1.5	0.8	4.2	4.3	4.2	4.2	85	85	85	85
9	59.0	58.6	59.8	59.1	-0.5	4.7	1.0	1.7	4.7	-1.6	4.0	4.5	4.0	4.2	90	70	81	80
10	63.7	64.7	67.2	65.2	-2.4	1.0	-3.7	-1.7	1.0	-3.7	2.8	3.4	2.9	3.0	73	68	84	75
11	67.9	66.0	65.5	66.5	-7.5	-2.4	-5.4	-5.1	-2.4	-7.9	1.7	2.9	2.7	2.4	67	75	90	77
12	64.5	62.3	61.9	62.9	-10.0	-0.2	-6.2	-5.5	-0.2	-10.1	2.1	4.4	2.8	3.1	100	98	98	99
13	60.4	58.3	57.4	58.7	-8.5	0.0	-5.0	-4.5	0.0	-8.7	2.3	2.5	2.7	2.5	97	54	86	79
14	56.5	55.2	55.2	55.6	-2.0	3.3	2.4	1.2	4.2	-6.3	3.3	2.8	3.5	3.2	84	49	65	66
15	54.9	53.5	55.1	53.8	1.9	4.8	1.9	2.9	5.4	1.7	3.2	3.2	3.7	3.4	60	50	71	60
16	53.5	56.7	59.2	56.5	2.5	8.0	1.3	3.9	8.8	0.5	4.1	5.4	3.9	4.5	74	67	75	72
17	58.0	57.3	58.5	57.9	2.0	5.7	4.5	4.1	5.7	0.4	4.3	4.7	4.0	4.3	82	68	73	71
18	59.6	57.5	57.0	58.0	2.8	9.3	2.8	5.0	9.3	2.3	4.8	5.7	5.0	5.2	86	65	89	80
19	56.4	56.9	58.6	57.3	4.0	13.0	6.3	7.8	13.0	0.3	5.4	7.1	6.4	6.3	88	64	90	81
20	57.9	55.8	57.5	57.1	7.7	11.6	8.0	9.1	11.6	4.7	6.9	3.7	5.5	5.4	89	37	68	65
21	59.5	60.2	62.9	60.9	4.8	8.3	5.2	6.1	8.4	4.5	4.9	4.0	4.1	4.3	76	49	61	62
22	65.0	64.3	64.2	64.5	0.2	7.9	2.1	3.4	7.9	-0.2	4.0	5.5	5.1	4.9	85	69	94	83
23	61.6	58.1	54.6	58.1	-1.5	6.3	5.3	3.4	6.5	-1.6	4.1	6.7	5.9	5.6	100	94	89	94
24	50.4	49.3	49.6	49.8	4.4	5.5	1.6	3.8	5.7	1.6	5.2	5.5	3.3	4.7	84	82	64	77
25	48.6	50.2	53.8	50.9	1.2	1.0	-2.7	-0.2	2.2	-2.7	3.6	3.0	3.3	3.3	70	60	89	73
26	57.9	58.7	60.4	59.0	-6.8	-0.2	-6.4	-4.5	-0.2	-7.5	2.7	3.7	2.1	2.8	100	81	76	86
27	58.4	55.7	53.4	55.8	-8.7	-1.1	-2.2	-4.0	-1.1	-9.2	2.1	2.9	3.2	2.7	91	69	83	81
28	48.6	45.9	42.1	45.5	-2.3	-1.0	-1.0	-1.4	-1.0	-2.7	3.5	3.9	3.8	3.7	89	92	88	90
29	34.2	29.0	30.3	31.2	-1.4	6.0	2.3	2.3	6.0	-3.8	4.1	5.0	5.0	4.7	100	72	93	88
30	33.7	39.5	44.6	39.3	2.8	3.3	0.7	2.3	3.8	-0.6	4.7	3.8	3.0	3.8	82	65	63	70
Közép	757.0	756.3	756.9	756.7	-0.4	3.8	0.7	1.4	4.0	-1.8	3.9	4.3	4.0	4.1	86	72	81	80

8-án d. u. 3h körül kis eső. — 16-án éjfél körül ●. — 24-én d. u. 5h kis eső. — 25-én d. e. hónyom. — 28-án dél körül * és Δ. — 29-én d. u. 2h estig ●. — 30-án d. u. és este felé NW₆.

METEOROLÓGIAI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1897. NOVEMBER HÓNAPBAN.

B.

Nap	Szélirányok és szélereő			Felhőzet				Ozon		Csapadék 24 óra alatt mm.	Földmágnességi megfigyelések Ó-Gyallán					
	7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reggel	2h d. u.	9h este	kö- zép	éjjel	napp.		Elhajlás			Horizontális intenzitás		
											7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reggel	2h d. u.	9h este
1	—0	—0	—0	10≈	10	10	10:0	0	0		7041.4	7044.6	7036.7	2.1115	2.1114	2.1095
2	—0	—0	—0	10	10≈	10	10:0	0	0		40.4	42.6	39.1	114	105	106
3	—0	—0	—0	10	10≈	10≈	10:0	3	0		41.1	43.3	41.0	113	106	115
4	—0	S ¹	NE ²	10	10≈	10	10:0	0	0		41.4	42.7	41.6	119	118	130
5	NE ¹	—0	—0	10	10	10	10:0	0	0		40.8	42.9	41.5	129	121	111
6	—0	E ¹	—0	10	5	0	5:0	0	0		41.8	44.4	40.3	126	095	107
7	—0	NE ¹	—0	10	10	10	10:0	0	0		41.3	44.0	40.4	124	108	111
8	—0	—0	—0	10	10	8	9:3	0	0		41.4	43.2	41.0	129	111	119
9	—0	—0	—0	10	9	2	7:0	0	0	ny. ●	41.6	43.6	40.0	126	112	108
10	E ¹	S ²	N ²	9	1	0	3:3	0	0		41.6	43.4	40.0	122	115	130
11	NE ¹	SE ²	—0	0	0	0	0:0	0	0		41.6	43.0	41.5	135	127	122
12	—0	SE ¹	—0	0	6	1	2:3	0	0		41.8	44.4	41.5	127	122	123
13	—0	S ¹	NW ¹	4	6	5	5:0	0	0		41.6	43.7	40.8	128	125	114
14	NE ¹	—0	—0	9	10	9	9:3	0	0		41.8	43.7	40.1	142	109	113
15	—0	N ²	—0	9	9	0	6:0	0	0		44.1	42.6	41.0	105	105	107
16	—0	NW ³	W ¹	10	1	0	3:7	0	0	2:0 ●	41.4	42.4	39.9	119	106	118
17	—0	SE ¹	—0	10●	10	0	6:7	0	0		42.5	48.8	41.0	106	103	095
18	—0	SE ¹	—0	10	6	0	5:3	0	0		40.5	43.0	39.7	104	106	086
19	—0	NW ³	SW ²	0	1	0	0:3	0	1		39.8	42.3	40.4	106	103	107
20	—0	NW ³	NW ⁴	3	4	0	2:3	0	6		40.5	43.5	33.0	118	113	100
21	W ⁴	NW ⁵	NW ⁴	2	1	0	1:0	6	7		40.8	42.9	40.1	114	109	111
22	SW ²	S ¹	SW ¹	0	3	0	1:0	4	0		41.4	42.8	40.4	121	106	105
23	SW ¹	S ¹	—0	10≈	2	0	4:0	0	0		40.3	42.9	41.0	118	111	113
24	NW ²	NW ³	NW ⁴	7	10	0	5:7	0	5	0.2 ●	40.4	46.3	38.5	129	135	089
25	NW ²	NW ³	—0	3	1	0	1:3	7	9	ny. ✖	40.1	42.8	37.1	121	112	135
26	—0	W ¹	W ²	0	0	0	0:0	0	0		41.0	42.9	36.9	127	124	122
27	—0	S ¹	NW ²	0	6	10	5:3	0	0		41.5	43.9	40.9	129	120	125
28	SW ²	SW ¹	SW ¹	10	10	3	7:7	0	0	0.7✖Δ	40.9	43.1	40.8	125	120	120
29	—0	SW ³	—0	10	10	10	10:0	0	0	2.8 ●	41.1	42.2	34.7	126	114	117
30	NW ²	NW ⁵	NW ⁵	10	7	0	5:7	0	8		40.9	42.9	41.0	125	120	127
Közp.	0.6	1.5	1.0	6.9	6.3	3.6	5.6	0.7	1.2	5.7	7041.2	7043.5	7039.7	2.1121	2.1113	2.1113

Az egyes elemek szélső értékei (maximum és minimum) kövér betűkkel vannak szedve.

A csapadékos napok száma 4; viharos nap 1 volt.

A szélirányok eloszlása: N NE E SE S SW W NW Szélcsend.

2 5 2 4 6 8 4 16 43

Jelek magyarázata: köd ≈, eső ●, hó ✖, jégeső ▲, dara Δ, égi háborgás ☄, villogás ⚡, ónos eső ☉, harmat ☁, dér ☁, zuzmára V, ny. = csapadék nyoma, ✖ = szélvihar, N = észak, E = kelet, S = dél, W = nyugot.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.